

УДК 338.439.4:(ЕС:061.1)

Оносова І.А., Шевчук Т.О.

**ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГАРАНТОВАНОЇ ЯКОСТІ
ЯК ЧАСТИНА ПРОДОВОЛЬЧОЇ ПОЛІТИКИ ЄС**

Донецький національний університет економіки і торгівлі

імені М. Туган-Барановського

Донецьк, Щорса 31, 83050

Onosova I.A., Shevchuk T.O.

**LEGAL REGULATION OF GUARANTEED QUALITY AS PART OF
EU FOOD POLICY**

Donetsk National University of Economics and Trade

named after M. Tugan-Baranovsky,

Donetsk, Schorsa 31, 83050

У статті наведено досвід ЄС в питаннях законодавчого регулювання виробництва й обігу сільськогосподарської продукції та харчових продуктів гарантованої якості.

The article presents the experience of the EU in the legal issues regulation of the production and circulation of agricultural products and food quality assured.

Ключові слова: якість, технічне регулювання, схеми якості, харчові продукти.

Key words: quality, technical regulations, schemes of quality, foods.

Актуальність питань якості та безпечності харчової продукції в умовах глобалізації зростає не тільки через їх важливість для здоров'я населення, а й через вплив цієї проблеми на міжнародні торгівельні відносини [1]. Високо розвинені країни, щодо вирішення проблеми гарантування якості та безпечності

харчових продуктів мають певну державну політику. Особливе місце посідає дане питання у законодавчій продовольчій політиці ЄС, де значна увага приділяється виробництву товарів «гарантованої якості» за рахунок запровадження спеціальних схем якості з акцентуванням уваги на географічних зонах та спеціальних методах виробництва.

Метою статті є аналіз законодавчої бази ЄС щодо регулювання обігу сільськогосподарської продукції та харчових продуктів гарантованої якості виготовленої відповідно до затверджених схем якості ЄС.

Відповідно до законодавства Європейського Союзу виділяють наступні схеми виробництва сільськогосподарської продукції та харчових продуктів гарантованої якості [2-3] :

1. «Захищене позначення походження» (Protected designations of origin – PDO) та «захищене географічне найменування» (Protected Geographic Indication – PGI).
2. «Традиційна гарантована особливість» (Traditional Speciality Guaranteed – TSG).
3. Органічне землеробство.
4. Найбільш віддаленні регіони: продукти характерні для Азорських островів, Канарських островів, французька Гвіана, Гваделупа, Реюньон, Мадейра, та Мартініка.

Функціонування вище представлених схем якості відбувається відповідно до затверджених законодавчих актів, у яких зазначені вимоги щодо реєстрації, обігу, сертифікації та маркування (відображення логотипів підтвердження якості), яким має відповідати продукція (рис. 1).

Аналіз законодавчої бази свідчить, що регулювання перших двох схем якості здійснюється відповідно вимог Регламенту (ЄС) № 1151/2012 який вступив в силу у січні 2013 року. Новий Регламент в цілому відповідає вже існуючим схемами якості та тільки вносить деякі зміни відносно вимог попередніх законодавчих актів (Регламенти (ЄС) № 509/2006 та 510/2006) [3-5]:
- прискорена процедура реєстрації (зокрема, скорочення терміну розгляду з

шести до трьох місяців) для захищених позначень походження та географічних

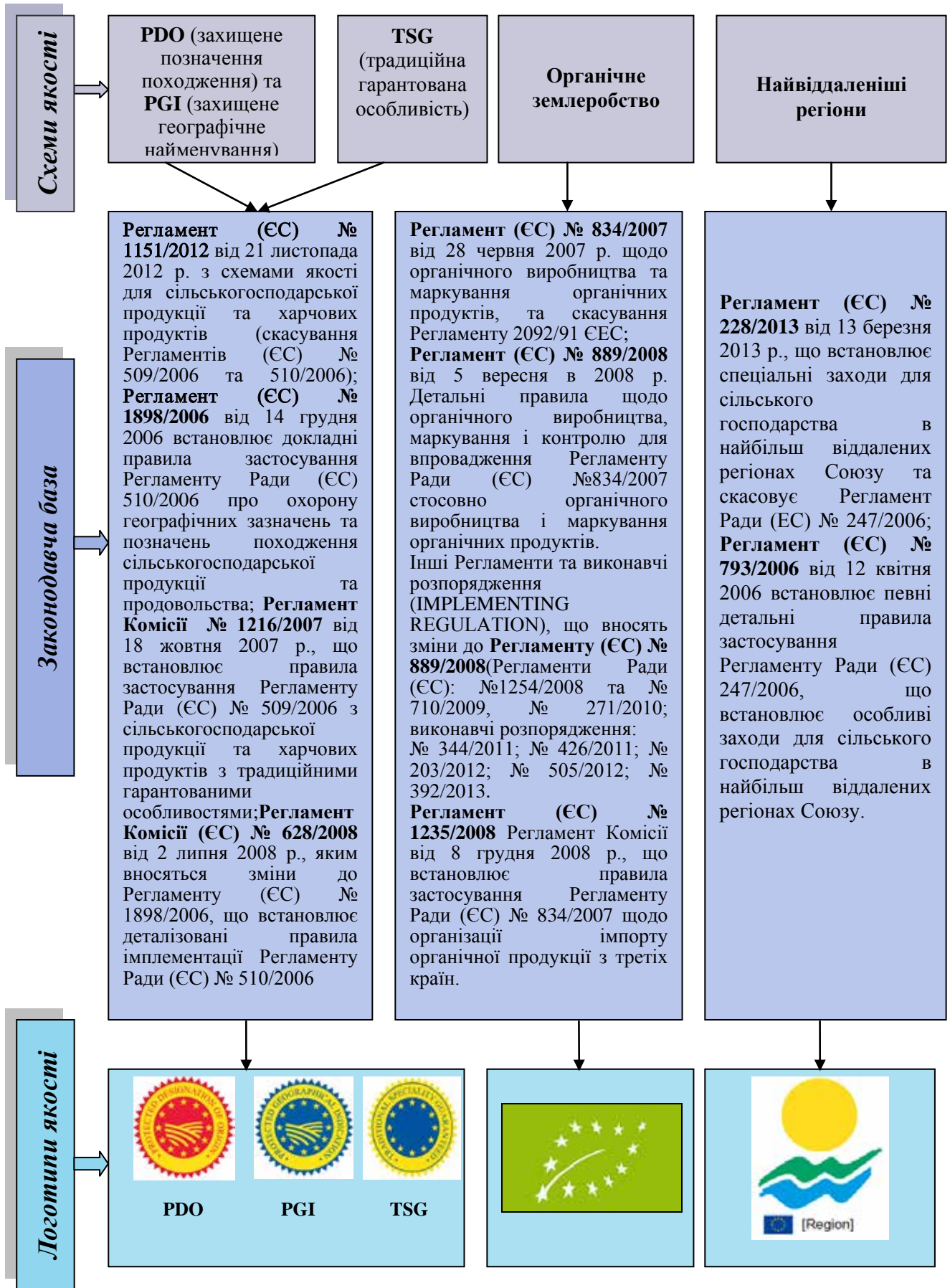

Рис. 1. Законодавча база регулювання виробництва та обігу товарів

гарантованої якості у ЄС

найменувань (виключаючи вина, ароматизовані вина і спирти, на які поширюється окреме законодавство); роз'яснення правил контролю; обов'язкове використання логотипів для продукції, виробленої в ЄС, починаючи з 4 січня 2014; створення законодавчої основи для внесення географічних найменувань третіх країн до реєстру ЄС через двосторонні угоди; - спрощення та посилення схеми. У перспективі передбачається тільки реєстрація найменування. Для отримання статусу «традиційний продукт» необхідно присутність продукції на ринку не менше 30 років (раніше – 25 років).

Також відповідно до розділу IV «Додаткові умови якості» [5] (Optional Quality Terms) ст. 27 – 34 встановлюється нова схема захисту «горних продуктів» («Mountain products») та передбачає основні характеристики схеми якості «продукт сільського господарства острова» («Product of island farming»).

Згідно європейського законодавства визначення перших двох схем якості [5], PDO та PGI – означає найменування регіону, певної місцевості або країни, що використовується для опису сільськогосподарської продукції або харчових продуктів. Головна різниця між PDO та PGI, полягає в тому, що весь виробничий процес для продуктів із «захищеним позначенням походження» (PDO) має відбуватися в певній географічній області, тоді як для продуктів із «захищеним географічним найменуванням» (PGI) лише один з трьох етапів виробництва (виробництво, обробка чи підготовка) повинен здійснюватися в певній географічній області. Гарантією традиційних особливостей для продукції сільського господарства та продуктів харчування є схема якості TSG, відповідно до якої продукти харчування повинні бути виготовлені з використанням традиційних інгредієнтів або повинні бути характерними для їх традиційного складу, виробничого процесу, або обробки, що відбиває традиційний тип виробництва. Інакше кажучи, щоб отримати статус TSG, продукт не повинен бути виготовлений в конкретній географічній області, достатньо, щоб він був традиційний і відрізнявся від інших подібних продуктів.

За даними фахівців [6] в рамках описаних схем якості на сьогоднішній день зареєстровано 1169 найменувань сільськогосподарської продукції/продуктів харчування. Прикладами PDO є сири [7]: Грана Падано (Grana Padano), Парміджано Реджано (Parmigiano Reggiano), пекоріно романо (Pecorino Romano), рокфор (*Rocquefort*), пармська ветчина (Prosciutto di Parma) та ін. Продуктами зі статусом PGI є, наприклад, брезаола из Вальтеллина (Bresaola della Valtellina), ковбаса «Мортаделла з Болоньї» (Mortadella di Bologna), шинка из Норча (Prosciutto di Norcia) та ін. Прикладом продукту з TSG є сир моцарелла (Mozzarella).

Разом з найменуванням місця походження товару PDO, PGI, TSG може застосовуватися органічний логотип, який засвідчує про використання альтернативного способу ведення землеробства. Найменування місця походження товару засвідчує місце походження продукту, в той час як органічний статус свідчить, яким чином він був виготовлений. Наприклад, виробництво ігристих вин Іспанії в рамках схеми PDO (відповідне визначення іспанською «denominación de origen protegida») проводиться виключно з винограду і вина з органічного сільського господарства відповідно до Регламентів (ЄС) № 834/2007, (ЄС) № 889/2008 і (ЄС) № 203/2012. Для адаптації всіх виробників перехідний період становитиме п'ять років з 1 листопада 2013 до 31 жовтня 2018 [8]. Наведена практика свідчить про перспективу інтеграції існуючих схем в межах виробництва продовольчих товарів гарантованої якості.

Органічне землеробство, також виступає однією з схем якості в рамках продовольчої політики ЄС. Згідно до Регламенту (ЄС) № 834/2007 [9-10] щодо органічного виробництва та маркування органічних продуктів органічною продукцією може називатися тільки продукція, виробництво якої здійснюється відповідно до затверджених правил органічного виробництва (стандартів), які передбачають мінімізацію використання отрутохімікатів, синтетичних мінеральних добрив для живлення ґрунту та рослин, використовуються органічні добрива (перелік дозволених препаратів та органічних добрив

міститься в стандартах органічного виробництва), гормонів, антибіотиків та стимуляторів росту, а також заборону використання ГМО. Продукти можуть бути позначені і ідентифіковані як «органічні», якщо принаймні 95 % їх інгредієнтного складу є органічним. У процесі належного функціонування ринку органічної продукції надзвичайно велику роль відіграє гарантійна система, що включає в себе відповідні законодавчі акти, а також установи з інспекції та сертифікації. Ця система забезпечує відповідність органічної продукції встановленим вимогам, щодо виробництва, переробки та кінцевої продукції, включно з її упаковкою та маркуванням.

Для застосування схеми «найбільш віддалені регіони» [11] – необхідною є умова походження із регіонів країн ЄС, для яких характерна віддаленість від материка, ізоляваність і специфічні географічні і метеорологічні умови. Вони включають територіально віддалені регіони Франції (Гваделупа, Французька Гвіана, Реюньйон та Мартініка), Азорських островів і Мадейри, а також Канарські острови. З метою забезпечення більшої обізнаності та споживання якісної сільськогосподарської продукції, у 2006 році було запроваджено відповідний логотип (рис. 1), для продукції, яка походить із цих віддалених регіонів. Основними законодавчими документами, що регулюють функціонування даної схеми якості є: Регламент (ЄС) від 13 березня 2013 р. (встановлює спеціальні заходи для сільського господарства в найбільш віддалених регіонах Союзу та скасовує Регламент Ради (ЄС) № 247/2006); Регламент (ЄС) № 793/2006 від 12 квітня 2006 (встановлює певні детальні правила застосування Регламенту Ради (ЄС) 247/2006, що встановлює особливі заходи для сільського господарства в найбільш віддалених регіонах Союзу). На додаток до цих документів, національними законодавчими органами Франції, Іспанії та Португалії були внесені конкретні заходи у національні програми для сільського господарства у віддалених регіонах (Programmes of specific options for isolation and insularity (POSEI) – Програми конкретних варіантів ізоляції і замкнутості). Ці заходи регулюють фінансову підтримку якості продукції, що відповідає попередньо-встановленим вимогам, зокрема в секторах вина, а також

вирощування худоби і виробництва м'яса [11].

Таким чином, географічне походження, зони виробництва, атрибути якості, методи виробництва продуктів харчування, стають все більш значущими характеристиками для сучасних споживачів. За для цього Європейське законодавство має значний досвід розробки та використання інструментів гарантування якості та підвищення ступеню довіри споживачів до сегменту таких товарів.

Література:

1. Röhr A., Lüddecke K., Drusch S., Müller M.J. and Alvensleben R.V. (2005), "Food quality and safety – consumer perception and public health concern", Food Control, vol. 16, n. 8-2005, pp. 649-655
2. EU agricultural product quality policy [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/agriculture/quality/index_en.htm
3. Marina Carcea, Francesca Melini Chapter 1 – Legal Aspects of Food Protected Designations Comprehensive Analytical Chemistry Volume 60, 2013, Pages 3–30
4. Новая структура схем качества в сельском хозяйстве [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.belgiss.by/russian/inform/actual7_1.php?id=507
5. Regulation (EU) No 1151/2012 of the European Parliament and of the Council of 21 November 2012 on quality schemes for agricultural products and foodstuffs. Official Journal 2012; L 343:1-29. Available at: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:343:0001:0029:en:PDF>
6. Agriculture and food – DOOR [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/agriculture/quality/door/list.html?recordStart=0&recordPerPage=10&recordEnd=10&filter.status=REGISTERED&sort.milestone=desc> [Last accessed on 16 September 2013]
7. Agriculture and food – DOOR [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/agriculture/quality/door/list.html;jsessionid=pL0hLqqLXhNmFQyF11b24mY3t9dJQPflg3xbL2YphGT4k6zdWn34!>

8. EU rules for organic wine production: Background, Evaluation and. Further sector development. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eu.ifoam.org/sites/default/files/page/files/ifoameu_reg_wine_dossier_201307.pdf
9. Регламент (ЄС) № 834/2007 від 28 червня 2007 р. щодо органічного виробництва та маркування органічних продуктів, та скасування Регламенту 2092/91 ЄЕС» Council Regulation (EC) No 834/2007 of June 2007 on organic production and labelling of organic products and repealing Regulation (EEC) No 2092/91 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:189:0001:0023:EN:PDF>
10. European Commission—EU policy. Organic farming. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/agriculture/organic/eu-policy/logo_en
11. Quality product policy for the Outermost Regions [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/agriculture/quality/outermost/index_en.htm [Last accessed on 16.09.2013].

References:

1. Röhr A., Lüddecke K., Drusch S., Müller M.J. and Alvensleben R.V. (2005), "Food quality and safety – consumer perception and public health concern", Food Control, vol. 16, n. 8-2005, pp. 649-655
2. EU agricultural product quality policy Available at: http://ec.europa.eu/agriculture/quality/index_en.htm
3. Marina Carcea, Francesca Melini Chapter 1 – Legal Aspects of Food Protected Designations Comprehensive Analytical Chemistry Volume 60, 2013, Pages 3–30
4. The new structure schemes qualities in the rural economy. Available at: http://www.belgiss.by/russian/inform/actual7_1.php?id=507
5. Regulation (EU) No 1151/2012 of the European Parliament and of the Council of 21 November 2012 on quality schemes for agricultural products and foodstuffs. Official Journal 2012; L 343:1-29. Available at: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:343:0001:0029:en:PDF>

6. Agriculture and food – DOOR Available at:<http://ec.europa.eu/agriculture/quality/door/list.html?recordStart=0&recordPerPage=10&recordEnd=10&filter.status=REGISTERED&sort.milestone=desc> [Last accessed on 16 September 2013]
7. Agriculture and food – DOOR Available at:<http://ec.europa.eu/agriculture/quality/door/list.html;jsessionid=pL0hLqqLXhNmFQyF11b24mY3t9dJQPflg3xbL2YphGT4k6zdWn34!>
8. EU rules for organic wine production: Background, Evaluation and. Further sector development. Available at:http://eu.ifoam.org/sites/default/files/page/files/ifoameu_reg_wine_dossier_201307.pdf
9. Council Regulation (EC) No 834/2007 of June 2007 on organic production and labelling of organic products and repealing Regulation (EEC) No 2092/91 Available at: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:189:0001:0023:EN:PDF>
10. European Commission—EU policy. Organic farming. Available at: http://ec.europa.eu/agriculture/organic/eu-policy/logo_en
11. Quality product policy for the Outermost Regions Available at: http://ec.europa.eu/agriculture/quality/outermost/index_en.htm [Last accessed on 16.09.2013].